

Processen mod Daniel Blake: Ken Loach & Kafka

Udgivet 05/01/2017 — af Frederik Bojer Bové

Ken Loachs film *Jeg, Daniel Blake* er en stærk og væsentlig bedrift. Et værk som samfundet – i hvert fald os borgere – har brug for at se, skriver Frederik Bojer Bové.

”Kafkaiseringen” af den moderne proces er nemlig ikke nogen tilfældig udvikling: Imens bureaukratiet bliver mere og mere umulig for en borger at gennemskue, bliver borgerne omvendt reduceret til data af og for systemet på den mest simplificerende måde. For viden er magt, og det, filmen i sidste ende handler om.

Ken Loach: *JEG, DANIEL BLAKE* – drama – premiere 22. december 2016

Jeg, Daniel Blake har modtaget fortjent hyldest for at være et isnende troværdigt portræt af et moderne bureaukrati i sparetider – det som i Storbritannien ganske kortfattet kaldes *austerity*. Der er ikke mange detaljer i den film, som ikke virker realistiske, og i de fleste tilfælde viser det, som virker utroligt, at være korrekt alligevel.

“

Som en *Big Brother* er hans *decision maker* almægtig, men usynlig. Og naturligvis en helt ægte og reel del af det moderne britiske samfund. Det er et eksempel på, at virkeligheden overgår litteraturen.

Et element, der næsten lyder for overgjort til at være sandt, er de konstante referencer til de aldrig sete *decision makers*, som holder den arme hovedperson, Daniel Blakes skæbne i deres hule hånd. Hver gang han kommer i konflikt med en af de arbejdere, han møder ansigt til ansigt eller over telefonen, får han at vide, at den virkelige magt ligger hos andre. Som en *Big Brother* er hans *decision maker* almægtig, men usynlig. Og naturligvis en helt ægte og reel del af det moderne britiske samfund. Det er et eksempel på, at virkeligheden overgår litteraturen.

Kafkask kassetænkning

Uden ret mange ændringer kunne *Jeg, Daniel Blake* sagtens gå for at være en filmatisering af *Kafkas Processen*: En ældre mand får en dag at vide, at staten har bedømt ham mindre syg, end han påstår, og har derfor frataget ham hans indtægt. Nu må han forsøge at forstå to uforståelige systemer: Dels ankeprocessen i sagen om hans sygedagpenge, dels jobsøgningsystemet han nu er tvunget at deltage i, eftersom han er raskmeldt.

“

Hvis systemet gør noget forkert, har ingen nogen svar på, hvad der er blevet gjort forkert; det tager umanerlig lang tid at undersøge, og det får ingen konsekvenser – udover for Blake.

De mange forhindringer er nærmest tragikomiske. Blake kan ikke klage over sin afgørelse, før han har modtaget den både skriftligt og telefonisk. Men ved en fejl er den telefoniske besked udeblevet, og indtil den kommer, ligger sagen død. Den dybt erfarne og kompetente tømmer er også i stand til at finde et nyt arbejde så let som ingenting, viser det sig; han er bare ikke i stand til at dokumentere, at han har søgt det på den fastlagte måde, hvorfor han straffes af systemet den ene gang efter den anden.

MERE POV

Oscars kolonisering af filmkunsten

Ikke nok med at Blake er tvunget til at indordne sig systemets ulogiske regler; selvom både Blake og systemet laver fejl, så er konsekvenserne overhovedet ikke de samme. Hvis Blake gør den mindste smule forkert – hvilket den it-inkompetente mand gør ganske ofte – registreres det med det samme, og straffen falder prompte. Hvis systemet gør noget forkert, har ingen nogen svar på, hvad der er blevet gjort forkert; det tager umanerlig lang tid at undersøge, og det får ingen konsekvenser – udover for Blake.

Foran Loven

Der er en meget kendt parabel henimod slutningen af *Processen*. En mand forsøger at komme igennem en dør ind til 'Loven', men der står en vogter i vejen, som nægter ham adgang. Intet kan få vogteren til at gå væk, så den stakkels mand venter udenfor døren, indtil han døende spørger: "Hvordan kan det være, at jeg er den eneste, der har bedt om adgang i alle disse år?"

Hvortil vogteren svarer: "Der var ingen andre end dig, der kunne få adgang her, thi denne indgang var kun bestemt for dig. Nu går jeg hen og lukker den". Denne historie, fortalt til Josef K af en præst i byens domkirke, giver romanens bureaukratiskildring et nærmest religiøst anslag. Meningen bag loven, bag magten, er blevet så uforståelig, det har antaget nærmest metafysisk karakter. Men

samtidig er den blevet individualiseret. Den stakkels ventende mand sidder ved en anden dør end resten af dem, der søger loven, og dermed er det andre sale, han har adgang til.

“

I gamle dage var selv det uforståelige lettere at forstå. Det var meget mere opdelt. Helt tilbage til Platon blev verden delt op i det, som kunne forstås – fænomener – og det som var udenfor forståelsen, kaldet "noumena".

I gamle dage var selv det uforståelige lettere at forstå. Det var meget mere opdelt. Helt tilbage til Platon blev verden delt op i det, som kunne forstås – fænomener – og det som var udenfor forståelsen, kaldet "noumena". For Platon, for Kant, for tidlig Wittgenstein, var de to faste kategorier relativt lette at adskille. Men med for eksempel Kafka sker der netop det skift, at det noumenale bliver en personlig, og dermed omskiftelig, kategori. Hvad der i praksis virker noumenalt for mig, er sikkert ikke noumenalt for dig, og vice versa. Om det er bureaukrati, der ophøjes til religion, eller religion som hives ned til bureaukrati, så sker der en sammenblanding af de to ting ud fra fællesnævneren, at de begge er lige uforståelige for et stakkels moderne menneske fanget i et hyperkomplekst, moderne samfund.

Den taktiske "kafkaiserung"

Hvad film som *Jeg, Daniel Blake* dog formår at gøre fuldstændig klart er, at "kafkaiserung" af den moderne proces ikke er nogen tilfældig udvikling, og ej heller slår igennem i alle retninger. For imens bureaukratiet bliver mere og mere umuligt for en borger at gennemskue, så bliver borgerne omvendt for systemet reduceret til data på den mest simplificerende måde. Daniel Blake ryger ud af sygedagpengesystemet fordi han kun opnår 12 point på en test, hvor han skulle have haft 15. At han har haft et hjerteanfald, at eksperter efter grundig overvejelse har vurderet ham ikke-arbejdsegnet – sådanne ting er uvedkommende for systemet, som har bedømt ham som et 12-pointsindivid i et system, hvor der kræves 15 point for at blive anerkendt. Hvor ting bliver mere og mere uforståelige for den almindelige borger, så bliver alt, hvad der ikke umiddelbart kan forstås – læs: Måles og vejes – af systemet, fejlet af bordet som irrelevant.

“

J o hurtigere og mere effektivt staten kan inddrive information om sine borgere, jo nemmere er de at kontrollere. Og omvendt, jo sværere og mere uoverskueligt det er for borgerne at inddrive information om statens systemer, jo sværere er det at gøre oprør.

Det siges, at viden er magt. Det er i sidste ende sikkert det, det handler om. Jo hurtigere og mere effektivt staten kan inddrive information om sine borgere, jo nemmere er de at kontrollere. Og omvendt, jo sværere og mere uoverskueligt det er for borgerne at inddrive information om statens systemer, jo sværere er det at gøre oprør. Netop derfor er det også så vigtigt med procesportrætter, der er både så nøgterne og nedbarberede, og samtidig så medrivende og følelsesladede, som *Jeg, Daniel Blake*.

Filmen har det samme problem som Kafka, der aldrig formåede at færdiggøre en roman: Hvis den bureaukratiske proces i sin essens er uendelig og uforståelig, så er det meget svært at skabe både et klimaks og en afslutning på historier om den.

MERE POV

Tal dansk, for pokker!

For [Ken Loach](#) bliver løsningen i sidste ende at forløse historien ved et skift over på personernes interne menneskelige relationer. Det efterlader filmen noget uforløst, selvom de første 2/3 af filmen er en stærk og væsentlig bedrift, som samfundet – i hvert fald vi borgere – har brug for at se.

Hovedfoto: I, Daniel Blake's [Facebook-side](#).

POV lønner ikke sine skribenter. Kunne du lide artiklen, og har lyst til at donere skribenten et lille beløb, kan det ske på MobilePay: 60677086

Kan du lide POV formatet, så skulle du tage at [klikke her og like vores Facebook-side](#). Her får du også alle links til vores nye artikler. Del gerne denne artikel med andre. Du kan også tegne et abonnement til 20 kr. om måneden, eller donere til hele POV.International via MobilePay på 40 12 19 68. Vi har ikke noget reklamebudget.

Frederik Bojer Bové

Frederik Bojer Bové (født 1.12.1986) er cand.mag. i Moderne Kultur og Kulturformidling og BA i Historie. Han blogger om film på kronoper.dk, er dansk redaktør på tidsskriftet Cinema Scandinavia og har været programlægger på Copenhagen Architecture Festival.

FACEBOOK

TWITTER

GOOGLE

PINTEREST

TAGS:

BORGER

DANIEL BLAKE

JEG

KAFKA

KEN LOACH

PROCESSEN

SAMFUNDSKRITIK

SYSTEMKRITIK

ANBEFALET TIL DIG

Giv mig det offentlige tilbage

De ydmygende knæfald for Kina

Roman om en forbrydelse – holder den?

F Ø L G O S

Synes godt om Del 40 tusind personer synes godt om dette. [Opret en profil](#) for at se, hvad dine venner synes godt om.

Follow @pointofviewint

H O L D P O V I N T E R N A T I O N A L I L I V E

Vi gider ikke betalingsmure og store reklamer, der overtager hele din skærm. Med inspiration fra amerikanske NPR og Wikipedia modtager vi i stedet donationer fra folk, der værdsætter det, vi skriver - og gerne vil holde os i gang.

Du kan enten støtte ved at give os et månedligt beløb, støtte os med et enkelt beløb, når du har lyst, eller støtte den enkelte skribent via deres info-bokse. Hvis du vil støtte hele POV.International, modtager vi penge via PayPal og MobilePay. MobilePay-indbetalinger skal ske på (OBS! Nyt nummer pr. 23/1-2017) **40 12 19 68**.

Herunder kan du via Paypal "abonnere" på os, så dit månedlige støttebeløb bliver trukket automatisk. Det kan vi endnu ikke med MobilePay.

Donations-niveau
Glad bruger : 20.00 DKK pr. måned ▼

Abonner

Q U I C K P O V

27/02/2017

**Tirsdag bliver de tvunget til
Afghanistan – tragedierne venter**

29/01/2017

**POV's Dansk Vestindien-kalender
– februar-marts 2017**

31/01/2017

Alternative fakta to go

21/01/2017

**"Ej blot Sukker-Kolonier,
Palmestrand med Kolibrier"**

20/01/2017

**"Vi vil ikke sende et signal til
Trump – men til os selv"**

N P R O V E R S K R I F T E R

- In Response To Rising Biased Rhetoric, Muslims Run For Office
- Hey, Students: 5 Things That Are Wrong With Your Cover Letter
- How The Media Are Using Encryption Tools To Collect Anonymous Tips
- A Medicine That Blunts The Buzz Of Alcohol Can Help Drinkers Cut Back
- Headstones Vandalized At Jewish Cemetery In Philadelphia